

آخرین پیش بینی دانشجوی باکویی قبل از شهادت جمهوری آذربایجان در انتظار تبدیل به سوریه دوم؛ زمینه ها و نتایج

شهید «عاصم محمداف» را می توان اولین شهید مبارزه با وهابیت در جمهوری آذربایجان لقب داد

حامد گلستانی

کارشناس ارشد روابط بین الملل

آخرین پیش بینی دانشجوی باکویی قبل از شهادت

جمهوری آذربایجان در انتظار تبدیل به سوریه دوم؛ زمینه ها و نتایج

مقدمه :

حدود ده روز قبل، جسد بی جان «عاصم محمداف» دانشجوی سال دوم دانشکده شرق شناسی دانشگاه دولتی باکو و از جوانان فعال جریان اسلامی جمهوری آذربایجان که در حوزه رسانه نیز فعال بود، توسط گروه های امداد و نجات باکوازدریای خزر بیرون آورده شد. این حادثه قبل از هر موضوعی، یاد آور سیاستهای کمونیستی در سال 1937 و سالهای قبل و بعد از آن می باشد، چرا که در آن سالها نه یک دیندار بلکه تعداد کثیری از شیعیان به ویژه روحانیون جمهوری آذربایجان به جرم پا فشاری بر اعتقادات دینی خود و به دلیل عدم همراهی با سیاستهای فرهنگی کمونیستها که در صدد انفکاک هویتی شیعیان آذربایجان از جهان اسلام بودند، به طرق فجیعی به شهادت می رسیدند که یکی از آن روشها نیز، غرق نمودن دینداران و روحانیون در دریای خزر بود.

شهادت این جوان پاک سرشت آذری در ماه محرم که در فضای خاص فرهنگی جمهوری آذربایجان، توانسته بود از حصارها و پرتگاه های ضد اخلاقی ایجاد شده توسط جریان غالب رسانه ای این کشور که از یک سو در خدمت فرهنگ برهنگی غرب و از سوی دیگر در خدمت سیاست ضد ایرانی و ضد اسلامی غرب و صهیونیسم بین الملل فعالیت می کنند، رهایی یافته و در مسیر تحقق ارزشهای اصیل شیعی حرکت نماید، از ابعاد گوناگونی قابل بررسی است. شهید «عاصم محمداف» را می توان اولین شهید مبارزه با وهابیت در جمهوری آذربایجان لقب داد. وی اخیراً سخنرانیها و بیانات امام خمینی(ره) در خصوص فضیلت و عظمت ماه محرم را برای سایت اسلام آذری جمهوری آذربایجان، به زبان آذری ترجمه و آماده کرده بود و در محرم سال جاری، در چندین نوبت در این سایت منتشر نمود.

این دانشجوی دیندار آذری چندی پیش در صفحه فیس بوک خود اعلام کرده بود که از سوی عناصر وهابی و سلفی باکویی مورد تهدید قرار گرفته است. راز این تهدید را می توان در نوع نگرش این شهید مشاهده نمود. عاصم محمداف ماه گذشته در فیس بوک خود نوشته بود: «اخیراً شاهد هستیم که وهابیون و برخی شیعیان آذری در پست های الکترونیکی و شبکه های اجتماعی شروع به فحاشی و تهدید به قتل همدیگر می نمایند. جدا از تهدیدهای زبانی، ادامه ی این روند آذربایجان را تبدیل به سوریه دوم خواهد کرد».

پیش بینی این دانشجوی روشنفکر آذری، مبنی بر حرکت جمهوری آذربایجان در جهت تبدیل شدن به سوریه دوم، موضوع مهمی است که نیازمند واکاوی و بررسی همه جانبه می باشد

یک پیش بینی و شهادت متعاقب آن

اهمیت پیش بینی این فعال سیاسی و رسانه ای در جمهوری آذربایجان از چنان اهمیتی برخوردار بوده است که از یک سو واهمه حاکمیت آذربایجان را در پی داشته و از سوی دیگر وهابیون این کشور و نیز کشورها و گروه های حامی آنان، که شاید از افشاء زود هنگام طرح خود متعجب شده اند را به چاره جویی وا داشته است و از این روست که برخی کارشناسان مسائل سیاسی و اجتماعی انگشت اتهام شهادت عاصم محمداف را به سوی نیروهای امنیتی دولت باکو نشانه رفته و برخی دیگر گروه های وهابی را مسئول شهادت این جوان دیندار می دانند. البته با اندکی تامل می توان قائل به همکاری دو طیف یاد شده در به شهادت رساندن این فعال سیاسی و رسانه ای شد. چه اینکه دولت آذربایجان پیش از این نیز برای مقابله با جریان شیعی اصیل این کشور، در صدد استفاده از جریان وهابیت بوده است که البته به اذعان مسئول کمیته دولتی امور دینی این کشور، جمهوری آذربایجان از این سیاست نتیجه عکس گرفته است.

جمهوری آذربایجان و وهابیت

جمهوری آذربایجان که از منظر ترکیب جمعیتی، پس از جمهوری اسلامی ایران دومین کشور شیعی دنیا محسوب می شود از سالها قبل، مورد توجه جریان وهابیت قرار گرفته و هم اکنون اکثریت شیعه آذربایجان به خصوص فعالان شیعی این کشور با چالشی تحت عنوان اقلیت وهابی که طی سالهای گذشته علاوه بر حمایتهای خارجی، از حمایت خاموش دولت آذربایجان نیز برخوردار بوده، مواجه می باشد و اکنون این گروه اقلیت با هدف تغییر ترکیب جمعیتی جمهوری آذربایجان و جلوگیری از رشد جریان اصیل اسلامی در این کشور مسلمان، قصد رویارویی با شیعیان را دارند که شهادت عاصم محمداف و نیز تهدید به قتل، شاهین حسنی روحانی برجسته جمهوری آذربایجان تنها نشانه هایی از این اراده وهابیون آذری است. در این ارتباط، «صلاح الدین اوز گوندوز» رهبر جمعیت جعفری ترکیه در دی ماه سال گذشته در گفتگو با روزنامه باکو خبر جمهوری آذربایجان گفته است: تلاش کشورهای طرفدار وهابیت جهت ایجاد رویارویی در زمینه دینی در آذربایجان، واقعیتی انکار ناپذیر است. به گفته وی، در واقع با اسم تسنن صرفاً وهابیت به آذربایجان صادر می شود و هدف آنان تغییر در ترکیب جمعیتی آذربایجان می باشد.

حدود سه سال پیش از این، دکتر صمداف رهبر محبوس حزب اسلامی جمهوری آذربایجان قبل از دستگیری و محکومیت به زندان طولانی مدت با موضع گیری در خصوص وهابیت گفته بود: «افکار وهابیت با سرمایه های عربستان در این کشور در حال گسترش است» موسم صمداف خاطرنشان کرد ه بود: «وهابیان از سال 1997 تاکنون پایگاه هایی را در آذربایجان تاسیس کرده اند و با ساخت و نفوذ در مساجد این کشور به تبلیغ عقاید خود می پردازند. وهابیان با سوء استفاده از شرایط نامناسب اقتصادی مردم آذربایجان؛ میلیاردها دلار

سرمایه گذاری کرده و در حال حاضر این سرمایه گذاری باعث گرایش بالغ بر 15 هزار نفر به این فرقه گردیده است.» چندی قبل نیز معاون دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی دانشگاه عالی اقتصاد آذربایجان، نسبت به گسترش وهابیت در این کشور هشدار داد و گفت: « افراطی گری که عمدتاً توسط کشورهای چوون عربستان سعودی تغذیه و حمایت می‌شود، در صدد ایجاد اختلاف میان مسلمانان شیعه و سنی در آذربایجان است.»

در حال حاضر تعداد سلفی ها در آذربایجان، بیش از ۵ هزار نفر است و آنها به چهار گروه خوارج امروز، جماعت هجرت، تکفیر و اخوان تقسیم می شوند. اخیراً در میان شاگردان مدارس موارد گرایش به وهابیت به صورت چشمگیری افزایش پیدا کرده است. به گفته رییس سازمان «رهبران جوان» جمهوری آذربایجان در مصاحبه با پایگاه اینترنتی «آینس پرس»، نتایج مطالعات در رابطه با مدارس این کشور نشان داده است که تأثیر جریان‌های افراطی دینی در میان شاگردان در حال گسترش می‌باشد. به نوشته روزنامه «نزوایسیمایا گارتا» چاپ مسکو، نیروهایی که سعی می کنند بنیادگرایی اسلامی در بدترین شکل های آن را در آذربایجان ترویج نمایند، خطرناکتر از همه می باشند. سازمان های حامی از عربستان سعودی، کشورهای حاشیه خلیج فارس و ترکیه در این خصوص بیش از دیگران فعال هستند. این سازمان ها تحت عنوان امور خیریه به طور فعال در اردوگاه های آوارگان قره باغ و در میان شهروندانی که در فقر بسر می برند، کار می کنند.

وهابیون جمهوری آذربایجان و بحران سوریه

از چندی قبل به دنبال شعله ور شدن آتش فتنه در سوریه؛ تعدادی از جوانان وهابی و حتی سنی آذری با تحریک برخی محافل وابسته به ترکیه و عربستان به سوریه اعزام شده و در مقابل دولت و مردم این کشور در حال جنگ هستند که تا کنون تعدادی از آنان کشته نیز شده اند.

اخیراً شبکه تلویزیونی آینس گزارشی تکان دهنده از چگونگی اعزام وهابیون از جمهوری آذربایجان به سوریه با کمک ترکیه پخش کرد. بر اساس این گزارش؛ گروه های وهابی و تکفیریها برای انجام اقدامات تروریستی علیه دولت و ملت سوریه، اتباع دولت باکو را از منطقه زاکاتالاوگوسار جمهوری آذربایجان، با ترفندهای مختلف و از طریق خاک ترکیه به داخل خاک سوریه هدایت می کنند.

تبدیل جمهوری آذربایجان به سوریه دوم

در حال حاضر، برخی کارشناسان در راستای پیش بینی «شهید عاصم محمداف» مبنی بر تبدیل جمهوری آذربایجان به سوریه دوم؛ بر این اعتقادند که پس از پایان بحران سوریه که نشانه های آن هم دیده می شود، تروریستهای جمع شده در این کشور دنبال محل دیگری برای ادامه ماجراجویی و پیشبرد اهداف خود خواهند بود که در این میان جمهوری آذربایجان از زمینه های لازم داخلی و خارجی برای ایجاد بحرانی شبیه بحران سوریه و متعاقب آن حضور نیروهای تروریستی وهابی در آن برخوردار است.

زمینه های داخلی

- وضعیت نامناسب توده مردم از لحاظ معیشتی و اقتصادی و وجود مشکلاتی مانند بی عدالتی، رانت خواری، رشوه خواری، فاصله طبقاتی و ... موجب نارضایتی مردم گردیده است

- تداوم اشغال قره باغ سبب لبریز شدن کاسه آواره گان قره باغ گردیده که پس از بیست سال هنوز تعدادی از آنها اسکان مناسب نیافته و در خوابگاه های عمومی زندگی می کنند.

- نابرابریهای قومی، شکاف های بزرگی در ثبات اجتماعی آذربایجان ایجاد نموده است

- طی سالهای گذشته سیاستهای ضد دینی دولت جمهوری آذربایجان و حبس بیش از یکصد تن از اسلامگرایان، موجب سلب اعتماد جریان اسلامی نسبت به حاکمیت گردیده است

- در حال حاضر اپوزیسیون غربگرای این کشور شدیداً در صدد تغییر حاکمیت فعلی آذربایجان بوده و مترصد فرصتی برای نیل به اهداف خود هستند.

- مناقشه قره باغ بین جمهوری آذربایجان و ارمنستان که در حال در وضعیت نه جنگ نه صلح به سر می برد، می تواند بستری برای موضوع پیش گفته باشد.

- برخی تنشها بین وهابیون و شیعیان جمهوری آذربایجان شروع شده که نمونه های آن قبلاً مورد اشاره قرار گرفت.

زمینه های خارجی :

- ایجاد تنش های مذهبی و بحران های اجتماعی سیاسی در جمهوری آذربایجان که در آن وهابیون این کشور نیز حضور داشته و بتوانند حتی به مناصب حکومتی برسند، به صورت طبیعی از طرف وهابیون و گروه های سلفی سایر کشورها نیز مورد حمایت واقع شده و در راستای سیاست کشورهای حامی وهابیت مانند عربستان خواهد بود.

- ایجاد بحران های اجتماعی سیاسی در جمهوری آذربایجان، مطلوب قدرتهای منطقه ای و فرامنطقه ای دارای نفوذ در آذربایجان مانند رژیم صهیونیستی و آمریکا از سوی دیگر خواهد بود، چه اینکه :

1- اولاً این کشورها به دلیل تقویت و رشد قابل توجه جریان شیعی آذربایجان طی سالهای گذشته از به قدرت رسیدن این جریان، حتی در سالهای دور بیمناک هستند .

2- آنان به این نتیجه رسیده اند که عمر دولت کنونی آذربایجان به دلیل وجود شکافهای اجتماعی و خیزش های مردمی چندان طولانی نخواهد بود، لذا تلاش خواهند نمود، با ایجاد بحران و آشوب در کشور نفت خیز آذربایجان، اولاً از دل بحران، دولتی را روی کار آورند که مطلوب سیاستهای آنان باشد و ثانیاً منافع اقتصادی و نیاز به انرژی خود را بهتر و ارزانتر تامین نمایند .

3- رژیم صهیونیستی و آمریکا دنبال موقعیت و فرصت بهتری در جمهوری آذربایجان برای پیشبرد سیاست ایران ستیزی و نیز جلوگیری از تقویت و همگرایی شیعیان این کشور با ایران شیعی هستند که به زعم آنان این مهم در شرایط بحرانی بیش از شرایط کنونی مهیا خواهد شد.

- در کنار همه این مسائل، دولتی مانند ترکیه نیز که دارای نفوذ فوق العاده ای در ارکان سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جمهوری آذربایجان هست، به همان دلایلی که در سوریه دست به ماجرا جویی زده است، علاقمند به ایجاد تنش های سیاسی و اجتماعی در جمهوری آذربایجان نیز می باشد تا سیاستهای دینی و فرهنگی چند سال گذشته خود - که توسط اشخاصی مانند فتح الله گولن در آذربایجان، انجام داده است- را تقویت نموده و به نتیجه برساند.

- همجواری جمهوری آذربایجان با قفقاز شمالی و امکان تردد آسان و هابییون و سلفی های این منطقه به جمهوری آذربایجان - موقعیت استراتژیک و ژئواستراتژیک جمهوری آذربایجان که همواره مورد توجه قدرتهای مهم بوده است.

وضعیت دولت جمهوری آذربایجان در صورت تحقق این پیش بینی

عاصم محمدا ف که سابقه دستگیری از سوی دولت آذربایجان را نیز داشته است، در ادامه پیش بینی اخیر خود در صفحه فیس بوک می نویسد: « در صورت وقوع چنین حادثه ای در آذربایجان، حکومت برای مقابله با وهابیون، دست به دامان روحانی هایی که هم اکنون در زندان هستند خواهد شد. چون در مقابل مکتب یزیدیان؛ این مکتب امام حسین(ع) است که قد علم می کند، همانطوری که با ورود حزب الله لبنان به جنگ سوریه در مقابل وهابیون اوضاع به نفع بشار اسد تغییر یافت.»

بدیهی است، علیرغم اشتراکات زیاد سیاسی و اجتماعی مابین جمهوری آذربایجان و سوریه، دولتهای این دو کشور، تفاوت ماهوی زیادی با یکدیگر دارند و طبیعی است در صورت هجوم تروریستهای وهابی به این کشور، دولت سکولار جمهوری آذربایجان از پشتیبان قابل اتکایی برخوردار نخواهد بود. چه اینکه دولت سوریه به دلیل تعلق به خط مقاومت و با توجه به ایستادگی مستمر در مقابل رژیم صهیونیستی از حمایت همه جانبه بخشهای گسترده ای از مردم این کشور، شیعیان و مسلمانان کشورهای مختلف، حزب الله لبنان و مهمتر از اینها جمهوری اسلامی ایران برخوردار می باشد و لذا توانسته است در مقابل هجوم تروریستهای وهابی و سلفی به این کشور که با حمایت همه جانبه کشورهای نظیر قطر، عربستان، رژیم صهیونیستی، آمریکا و... صورت گرفته؛ ایستادگی نماید. ولی طبیعی است دولت جمهوری آذربایجان به دلیل همراهی با رژیم صهیونیستی و نیز اتخاذ سیاست اسلام ستیزی و ایران گریزی در سالهای گذشته از حمایت هیچ کدام از گروه های حامی دولت سوریه برخوردار نخواهد بود و البته روسیه نیز در خوشبینانه ترین حالت نقشی بینابین ایفاء خواهد نمود.

فرجام :

تبیین گوشه هایی از شرایط حساس سیاسی و اجتماعی جمهوری آذربایجان، که این جمهوری تازه استقلال یافته را به آتش زیر خاکستر تبدیل نموده است، مبین وضعیت خاص و شکننده این کشور می باشد. بدیهی است در این اوضاع حساس زمانی، تدبیر دولتمردان جمهوری آذربایجان می تواند از ایجاد بحران سیاسی که تبعات اجتماعی و انسانی زیادی را نیز به دنبال خواهد داشت، جلوگیری نماید. بی شک دولت جمهوری آذربایجان به منظور جلوگیری از رخداد بحران سیاسی و اجتماعی در این کشور، ناگزیر از تجدید نظر اساسی در برخی سیاستهای جاری و اتخاذ سیاستها و انجام اقدامات عملی متناسب با شرایط حساس کنونی است که از جمله این سیاستها و اقدامات می توان به موارد ذیل اشاره نمود :

- اتخاذ سیاست همگرایی همه جانبه با مردم این کشور به ویژه تلاش در جهت احیاء اعتماد از دست رفته ی گروه های مختلف مردمی به ویژه قومیتهای مختلف، فعالان شیعی، احزاب سیاسی، آواره گان قره باغ و انجام اقدامات عملی در این خصوص از جمله اصلاح سیستم اداری مبتنی بر رشو و رانت، آزادی فعالان شیعی محبوس، کاهش فاصله طبقاتی، ایجاد سیستم بهداشت و درمان در شان مردم آذربایجان و...

- اتخاذ سیاست همگرایی و حسن همجواری با همسایگان و پایان دادن به سیاست تنش آفرینی با همسایگان

- اتخاذ سیاست فعال و عملیاتی جهت آزاد سازی قره باغ به جای استفاده ابزاری از آن

- تجدید نظر اساسی در سیاست همگرایی با رژیم صهیونیستی

در پایان، جملاتی از «عاصم محمدا ف» اولین شهید مبارزه با وهابیت در جمهوری آذربایجان را که پس از آزادی از زندان دولت جمهوری آذربایجان بیان نموده بود، بازگو می نمائیم: « حبس من و همچنین دیگر فعالان معترض سفارش سیاسی است. تنها جرم من این است که حقیقت را گفته ام. و با توجه به وضعیت آذربایجان، این {گفتن حقیقت} برای حبس انسان کافی است.»